

REFERAT FRA MØTE I FAGRÅDET FOR NORM 20. OKTOBER 2015

Til stede: Dag Harald Skutlaberg (HUS), Martin Steinbakk (FHI), Thea Bergheim (OUS, NITO), Aasmund Fostervold (SUS, NFMM), Knut Eirik Eliassen (ASP, NFA), Jon Birger Haug (SØF, NFIM), Anne-Sofie Furberg (NORM), Gunnar Skov Simonsen (NORM, ref.).

Sak 11 / 15 Godkjenning av referat, innkalling og saksliste
Referat, innkalling og saksliste godkjent.

Sak 12 / 15 Oppsummering av NORM/NORM-VET 2014

Rapporten for 2014 ble gjennomgått og diskutert. Det var en viss nedgang i forskrivningen av antibiotika i Norge i 2014 sammenliknet med 2013. Resistensforholdene er forholdsvis stabile, men forekomsten av multiresistente mikrober (ESBL, MRSA) er fortsatt jevnt stigende. Det ble påpekt at forekomsten av infeksjoner med *Campylobacter* spp. er økende i Norge, og at det er ønskelig at referanselaboratoriet ved FHI derfor kan påta seg en mer omfattende resistensovervåking enn det som er tilfellet i dag. NORM sentralt skal kontakte Astrid Wester ved FHI for å diskutere dette nærmere.

Fagrådet ønsker en bredere omtale av antibiotikabruk i rapporten, spesielt i sammenheng med nye antibiotikapolitiske mål og etableringen av offisielle kvalitetsindikatorer for antibiotikaforskrivning. Fagrådet ser det som naturlig at fagmiljøene rundt ASP og KAS involveres i rapporteringen om henholdsvis primær- og spesialisthelsetjenesten. NORM sentralt skal rette en henvendelse med disse forslagene til Hege Salvesen-Blix som er ansvarlig for kapittelet om antibiotikabruk hos mennesker.

Fagrådet sa seg for øvrig fornøyd med utformingen av rapporten, og det legges ikke opp til vesentlige endringer i rapporten for 2015. Det ble diskutert om man i større grad skal skrive inn p-verdier for signifikanstesting av endringer over tid, men dette ble vurdert som lite hensiktsmessig da det vil gjøre teksten mindre lesbar. Det ble spesifikt bedt om at det for Gram negative stavbakterier (*E. coli* og *Klebsiella* spp.) skulle presenteres andel av blodkulturisolater som er samtidig resistente mot ampicillin og gentamicin og som følgelig ikke kan behandles med det anbefalte empiriske kombinasjonsregiment for sepsis. Presentasjonen av resistensdata for norske MRSA-isolater ble diskutert, se nedenfor om protokoll for 2015. Endelig ble det presisert at rapporten NORM/NORM-VET ikke er å betrakte som årsrapport for NORM, dette dokumentet sendes ut separat etter årsskiftet.

Det ble ikke fattet konkrete beslutninger om temabokser for NORM/NORM-VET 2015, men dette vil bli tatt opp på fagrådsmøtet våren 2016.

Sak 13 / 15 Mandat og sammensetning av Fagrådet

Siden forrige møte i Fagrådet har Anita Kanestrøm skiftet stilling til Virologisk avdeling ved FHI og kan ikke lenger representere foretakslaboratoriene i NORM. Det ble diskutert aktuelle kandidater, og Fagrådet besluttet at man skal forespørre Heidi Cecilie Villmones ved Sykehuset Vestfold i Tønsberg. (Hun har i etterkant av møtet takket ja til å gå inn i Fagrådet).

I løpet av 2015 har Fagrådet gjennomgått og oppdatert mandatet for sin virksomhet. Endringene er hovedsakelig av språklig karakter, men man har fjernet henvisningene til det såkalte bakgrunnsdokumentet for NORM og et separat forskningsutvalg som ikke har vist seg nødvendig eller formålstjenlig etter 15 års drift.

Det ble diskutert om man skulle presisere krav til kjønnsfordeling. Videre ble det vurdert om representasjonen fra NITO skulle spesifiseres til RUFMIK (Rådgivningsgruppen for mikrobiologi). Ingen av disse forslagene ble vedtatt. Knut Eirik Eliassen ble gjenvalgt som leder selv om han skal gå ut av Fagrådet ved årsskiftet 2016/2017. Dag Harald Skutlaberg ble gjenvalgt som nestleder og vil overta lederrollen ved neste årsskifte. Det må da velges en ny nestleder. NORM sentralt skal legge oppdatert mandat og databehandleravtalen mellom FHI og UNN HF ut på hjemmesidene innen kort tid.

Sak 14 / 15 Søknader om tildeling av forskningsmidler fra NORM 2015

Ved gjennomgang av tidligere tildelinger våren 2015 var det to mottagere av prosjektmidler som ikke hadde sendt inn rapport. Disse rapportene er innsendt i ettertid og Fagrådet sa seg tilfreds med oppdateringen.

Det ble mottatt i alt seks søknader om støtte til forskningsprosjekter innen fristens utløp 01.10.2015. Fagrådet hadde som i tidligere år gjennomgått søknadene i eget formøte. Fire av søknadene ble vurdert som relevante og av tilstrekkelig faglig kvalitet, men det ble påpekt at det generelt var mindre presis angivelse av hva man ville bruke støtten til enn i tidligere søknadsrunder. Søknadene ble rangert og vil bli tildelt støtte i den grad det er rom for det i budsjettet på slutten av året. Fagrådets innstilling svarte til et samlet tildelingsbeløp på kr. 198 000.

Sak 15 / 15 NORM – dagen og Nasjonal konferanse om antibiotikaresistens og infeksjoner i helsetjenesten 10. – 12. november 2015.

Programmet for møtene på Gardermoen 10. – 12. november ble gjennomgått. Som i 2014 vil det bli avviklet i alt 11 møter inkludert deltagermøte for NORM (11. november), møte i referansegruppene for MRSA referanselaboratoriet og K-Res, arbeidsgruppemøter for antibiotikasentrene for primærmedisin (ASP) og spesialisthelsetjenesten (KAS), temamøter i NOIS, samt møte i AFA og Antibiotikakomiteén ved FHI. Fagrådet sa seg tilfreds med planene. Arrangementet vil bli evaluert i etterkant med tanke på hvordan deltagermøtet for NORM og NORM-dagen skal arrangeres i framtiden. Det er spesielt viktig å

vurdere om man skal legge opp til åpen påmelding til felleskonferansen framfor dagens modell med påmelding via de enkelte delarrangementene.

Sak 16 / 15 Den europeiske antibiotikadagen 18. november 2015

Nasjonalt folkehelseinstitutt har ansvar for den norske deltagelsen på Den europeiske antibiotikadagen 18. november. Årets markering er den siste før man fra 2016 skal etablere en global "World Antibiotic Awareness Week". Martin Steinbakk orienterte om planlagte aktiviteter i Norge. Det har vært vanskelig å mobilisere eksterne aktører (regionale smittevernssentre, vitensentre etc) til å bidra ved markeringen. Hovedaktivitetene i Norge vil være en fagdag ved FHI foruten arrangementer overfor publikum i Oslo, Trondheim og Porsgrunn. Internasjonalt vil årets rapport fra EARS-Net bli lansert på et møte i Brussel. Norge er også bidragsyter til en artikkelserie om resistens som publiseres i Lancet på Antibiotikadagen. Som tidligere vil FHI lansere informasjonsmateriell på landets legekontorer i form av video på Hvilepulsen.

Sak 17 / 15 Overvåkingsopplegget for 2016

Følgende forslag til overvåkingsopplegg for 2016 ble fastsatt slik at deltagerlaboratoriene kan diskutere det internt før NORM-dagen.

- Blodkulturisolater av *E. coli* 6 mnd, *Klebsiella* spp., *Enterococcus* spp., *S. aureus* og *Enterobacter* spp. 12 mnd.
- Systemiske isolater av *Streptococcus pneumoniae*, *Haemophilus influenzae*, *Streptococcus pyogenes* og *Neisseria meningitidis* i samarbeid med FHI.
- Systemiske isolater av *Streptococcus agalactiae* i samarbeid med St. Olav.
- Blodkulturisolater av *Candida* spp. i samarbeid med OUS – Rikshospitalet.
- *E. coli* fra urin 3 dg., *Klebsiella* spp. og *Enterobacter* spp. fra urin 3 uker.
- *S. aureus* fra sårprøver 1 uke.
- *Salmonella* spp., *Campylobacter* spp., *Shigella* spp. og *Yersinia enterocolitica* i samarbeid med FHI.
- *M. tuberculosis* i samarbeid med FHI.
- *Neisseria gonorrhoeae* i samarbeid med OUS - Ullevål.
- MRSA skal resistensbestemmes ved deltagerlaboratoriene og resultatene legges inn i eNORM. Uavklarte spørsmål (for eks. ved positiv screeningtest for nedsatt vankomycinfølsomhet) avklares ved referanselaboratoriet for MRSA ved St. Olavs Hospital.

Det ble diskutert om man for *E. coli* i urin burde erstatte cefuroxim med fosfomycin, men det bør avvete til det er etablert brytningspunkter for lappediffusjon. Fagrådet beslutter ikke å endre analysemetoder eller panelet av antibiotika som skal undersøkes i 2016.

Sak 18 / 15 Refusjon til laboratoriene i 2016

Den økonomiske rammen for refusjon til laboratoriene beholdes uendret i 2016. Thea Bergheim opplyser at OUS skal skifte til ny leverandør av antibiotikalapper (MAST) slik at det blir tre ulike leverandører i det norske markedet. Dette kompliserer bestillingsrutinene for NORM sentralt, samtidig med at det er en ulempe for deltagerlaboratoriene å ha separate leveranser for rutinedrift og NORM-arbeidet. Fagrådet diskuterer ulike løsninger og kommer fram til at det enkleste er å fordele godtgjørelsen for antibiotikalapper og medier på laboratoriene etter antall undersøkte isolater og la deltagerne hente ut materiell fra eget lager. NORM sentralt skal dermed ikke lengre bestille antibiotikalapper og medier til laboratoriene. Sentral bestilling opprettholdes for MIC strips inntil videre.

Sak 19 / 15 Orientering om JPI – AMR. Forskningsprogram for resistens i Europa

Det ble gitt en kort oppsummering om status for JPI – AMR. Leder for NORM er medlem av forskningsprogrammets Scientific Advisory Board og har i 2015 deltatt på møter i Brussel, Berlin og Amsterdam. Det vil tidlig i 2016 bli utlyst midler innenfor satsingsområdet ”Transmission”, og Norge vil bidra med 0,5 mill euro. I løpet av 2016 er det planlagt to arbeidsgruppemøter om henholdsvis smittevern og overvåking av antibiotikaresistens. Smittevernemøtet skal sannsynligvis arrangeres i Tyskland, mens Norges Forskningsråd vil være vertskap for overvåkingmøtet. Begge arrangementene vil være etter invitasjon til ca 25-30 internasjonale eksperter.

Sak 20 / 15 Orientering om Norges bidrag til EARS-Net / ECDC

Det ble gitt en kort oppdatering om Norges deltagelse i EARS-Net. Alle laboratorier i Norge leverer data i henhold til protokoll. Rapporten for 2014 vil bli presentert på Antibiotikadagen 18. november. Sammenliknet med tidligere år har man fjernet kartvisningen for pneumokokker med nedsatt følsomhet for penicillin pga vanskeligheter med å få fram sammenliknbare data fra deltagerlandene. Leder for NORM har i 2015 bistått ECDC med revisjon av innsatsen mot antibiotikaresistens på Kypros.

Sak 21 / 15 Rapport om antibiotikaresistens fra Vitenskapskomitéen for mattrygghet.

NORM sentralt har i 2015 bistått Vitenskapskomitéen for mattrygghet som skal utgi en rapport om risikoen for resistensspredning gjennom mat. Rapporten skal leveres til Mattilsynet og kan ha stor betydning for videre tiltak mot antibiotikaresistens innenfor landbruk og matproduksjon.

Sak 22 / 15 Eventuelt

- FHI har startet et prosjekt for etablering av et såkalt ”Nasjonalt infeksjonsregister”. NORM sentralt er invitert til å bidra i dette arbeidet, foreløpig med å definere hvilke mål man skal oppnå med et slikt register.

Resistensovervåking framholdes som et viktig mål for eventuell etablering av en nasjonal mikrobiologisk database. Fagrådet diskuterer utfordringer med kvalitet og sammenstilling av alle laboratedatabasene, og det presiseres at et slikt tiltak må sikte mot konkrete gevinster ute i helsetjenesten og ikke primært på et overordnet forvaltningsnivå.

Det ble avtalt at Fagrådets møte våren 2015 skal avholdes 9. – 10. mars (onsdag og torsdag). NORM sentralt vil sende påminnelse i forkant og bestille hotell inkludert møterom.

Tromsø 26.10.2015